

Handläggningsordning för hantering av personuppgifter i studentarbeten

Publicerad: 2026-01-20

Beslutsfattare: Rektor.

Ansvarig funktion: Avdelningen för Infrastruktur

Handläggare: Eva Rodin Svantesson

Beslutsdatum: 2026-01-20

Giltighetstid: Tillsvdare

Senaste översyn: Nyinrättat

Sammanfattning: Dokumentet redogör för vad som måste beaktas för att den personuppgiftsbehandling som sker då en student behandlar personuppgifter inom ramen för sina studier, exempelvis inom ett studentarbete, ska vara laglig. Dokumentet har som syfte att stödja kursansvarig institution och studenten i hur personuppgifter ska behandlas för att GDPR ska följas.

Tidigare versioner: Nyinrättat

Innehållsförteckning

1 Handläggningsordning för hantering av personuppgifter i studentarbeten.....	4
2 Bakgrund	4
3 Några viktiga begrepp	5
3.1 Studentarbete	5
3.2 Personuppgift.....	5
3.3 Den registrerade	5
3.4 Behandling av personuppgifter	6
3.5 Vanliga personuppgifter	6
3.6 Känsliga personuppgifter	6
3.7 Integritetskänsliga personuppgifter	6
3.8 Citat, referenser och källhänvisningar.....	7
3.9 Personuppgiftsansvarig	7
4 Vem är ansvarig för studentens behandling av personuppgifter?	7
5 Grundläggande principer för behandlingen av personuppgifter	7
6 Studenters personuppgiftsbehandlings i studentarbeten kräver samtycke och information	8
7 Behandling av känsliga personuppgifter i studentarbeten som utgör en del av forskningsprojekt respektive i studentarbeten.....	10
7.1 Studentarbeten som utgör en del av forskningsprojekt.....	10
7.1.1 Känsliga personuppgifter inom ramen för ett forskningsprojekt	11
7.2 Studentarbeten som inte ingår i forskningsprojekt.....	11
7.2.1 Känsliga personuppgifter i arbeten	12
8 Handläggningsordning för personuppgiftsbehandling i studentarbeten	12
8.1 Måste personuppgifter behandlas?.....	13
8.1.1 För kursansvarig institution	14
8.2 Säkerställ att personuppgifter behandlas på anvisat sätt utifrån uppgifternas skyddsvärde.....	15
8.2.1 För kursansvarig institution	15
8.3 Bestäm hur informationen ska förvaras och hanteras	16
8.3.1 För kursansvarig institution	17
8.4 Bestäm vilka delar av informationen innehållandes personuppgifter som ska raderas/gällas respektive bevaras	17
8.4.1 För kursansvarig institution	17
8.5 Utforma samtyckes- och informationsblankett.....	18
8.5.1 För kursansvarig institution	19

Handläggningsordning

2026-01-20

Diarienummer: 2025/2759

8.6 Hämta in ett informerat samtycke, samla in och behandla personuppgifterna	19
8.6.1 För kursansvarig institution	19
8.7 Gallra eller arkivera personuppgiftsmaterialet efter slutförd examination	19
8.7.1 För kursansvarig institution	19
8.8 Exempel – känsliga personuppgifter	20

1 Handlägningsordning för hantering av personuppgifter i studentarbeten

Syftet med detta dokument är att redogöra för vad som måste beaktas för att den personuppgiftsbehandling som sker då en student behandlar personuppgifter inom ramen för sina studier, exempelvis inom ett studentarbete, ska vara laglig. Dokumentet har som syfte att stödja kursansvarig institution och studenten i hur personuppgifter ska behandlas för att GDPR ska följas.

2 Bakgrund

Mittuniversitetet är personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som studenter gör inom ramen för sina studier. När en student exempelvis skriver uppsats som en del av sin utbildning är Mittuniversitetet juridiskt ansvarig för de personuppgifter som eventuellt behandlas. Studentens behandling av personuppgifter måste då följa både GDPR (General Data Protection Regulation, 2016/679) samt universitetets bestämmelser.

Alla människor har rätt till en fredad zon, ett privatliv, vilket garanteras av konventioner om mänskliga rättigheter och står inskrivet i grundlagen. GDPR innehåller de praktiska reglerna som ska garantera individen ett effektivt skydd för sitt privatliv och rätten till sin egen identitet i dagens digitala uppkopplade samhälle.

GDPR ställer höga krav på att all hantering av individers personuppgifter sker öppet, säkert och korrekt. GDPR:s bestämmelser är tvingande och den som får sina personuppgifter behandlade kan till exempel inte samtycka till lägre säkerhet än vad GDPR föreskriver. Mittuniversitetet får, som personuppgiftsansvarig för den behandling som sker inom ramen för universitetets verksamhet, bara samla in och behandla en individs personuppgifter när det finns ett stöd för behandlingen i GDPR. Inom ramen för universitetets utbildnings- och forskningsverksamhet har universitetet stöd för sin personuppgiftsbehandling i den rättsliga grunden allmänt intresse (art. 6.1 e GDPR). När det gäller personuppgifter i studentarbeten bedömer Mittuniversitetet att det i normalfallet endast är den rättsliga grunden

samtycke som universitetet kan stödja personuppgiftsbehandlingen på (art. 6.1 a GDPR)

3 Några viktiga begrepp

3.1 Studentarbete

Denna handläggningsordning tar sikte på den personuppgiftsbehandling som sker då en student behandlar personuppgifter inom ramen för sina studier. Med begreppet "studentarbete" i denna riktlinje och handläggningsordning avses sådana situationer, exempelvis vid examensarbeten, PM, uppsatser samt inlämningsuppgifter, där personuppgiftsbehandling sker.

3.2 Personuppgift

Personuppgifter är all slags information som kan knytas till en levande person. Det kan röra sig om namn, epost, adress och personnummer, foton där ansiktet syns, ljudinspelningar där det inte nämns några namn men det går att identifiera talaren.

Personuppgiftsbehandling sker så snart det utifrån sammanhanget är möjligt att identifiera en person med hjälp av direkta eller indirekta uppgifter. Med indirekta personuppgifter menas uppgifter som indirekt kan hänföras till en levande fysisk person genom hänvisning till ett identifikationsnummer eller till en eller flera faktorer som är specifika för personens fysiska, fysiologiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet.

Som huvudregel är uppgifter om avlidna inte personuppgifter, men de kan i vissa fall utgöra personuppgifter för levande personer, till exempel anhöriga. Det kan röra sig om sällsynta diagnoser eller brott som den avlidne begått. Finns det i sådana fall anledning att anta att uppgifterna kan vara kopplade till levande personer? I så fall är GDPR tillämplig och ska följas.

Det kan nämnas att uppgifter om avlidna inom hälso- och sjukvården omfattas av patientdatalagens bestämmelser, och därmed av GDPR:s bestämmelser.

3.3 Den registrerade

Den registrerade är en levande person som får sina personuppgifter behandlade av Mittuniversitetet. I samband

med studentarbeten är det den individ som svarar på en enkät, blir intervjuad eller på annat sätt medverkar i en studie. Hela lagstiftningen bygger på att den registrerade har rättigheter som Mittuniversitetet måste tillgodose.

3.4 Behandling av personuppgifter

I princip allt som görs digitalt med personuppgifter, från att skriva in dem i datorn, bevara, scanna, fotografera, redigera, bearbeta, analysera, skriva ut, mejla, virusscanna, till att göra backup och radera, räknas som behandling av personuppgifter. Ibland räknas även manuella (handskrivna) anteckningar som behandling om de är tillräckligt strukturerade, det vill säga om de ingår eller är avsedda att ingå i ett manuellt register som är sökbart så att det med lätthet går att återfinna viss information om en enskild person för senare användning. Ljudinspelningar som är digitala räknas alltid in.

Begreppet behandling av personuppgifter ska vara en heltäckande definition av allt som någon kan tänkas göra med insamlade personuppgifter.

3.5 Vanliga personuppgifter

Eftersom varje uppgift som direkt eller indirekt kan kopplas till en levande person anses vara en personuppgift används ofta begreppet vanliga personuppgifter för att beskriva sådana uppgifter som vare sig är känsliga eller integritetskänsliga personuppgifter.

3.6 Känsliga personuppgifter

Sådana personuppgifter avslöjar etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening samt personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv, genetiska eller biometriska uppgifter. Uppgifter om hälsa kan vara till exempel sjukfrånvaro, graviditet och läkarbesök.

3.7 Integritetskänsliga personuppgifter

Särskilt skyddsvärda personuppgifter - även om en uppgift inte klassas som en känslig uppgift kan den ändå vara en integritetskänslig personuppgift. Det kan till exempel vara fråga om löneuppgifter, uppgifter om lagöverträdelser, värderande uppgifter som till exempel uppgifter från utvecklingssamtal, uppgifter om resultat från personlighetstester eller personlighetsprofiler,

information som rör någons privata sfär eller uppgifter om sociala förhållanden. Personnummer anses vara integritetskänsliga personuppgifter.

3.8 Citat, referenser och källhänvisningar

I normalfallet ska inga andra personuppgifter än citat, referenser och källhänvisningar redovisas i det färdiga studentarbetet. Genom art 85 GDPR och 1 kap 7§ dataskyddslagen är personuppgiftsreglerna inte tillämpliga när behandling av personuppgifter sker i form av citat, referenser och källhänvisningar i själva färdigställandet och spridningen av den slutprodukt som utgör studentarbetet. När studenten ska behandla personuppgifter utöver citat, referenser och källhänvisningar inom ramen för sitt studentarbete ska de regler och den handläggningsordning som detta dokument innehåller följas.

3.9 Personuppgiftsansvarig

Personuppgiftsansvarig är den som enligt GDPR bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter.

4 Vem är ansvarig för studentens behandling av personuppgifter?

Mittuniversitetet är personuppgiftsansvarig när studenten behandlar personuppgifter inom ramen för sin utbildning. Universitetet ansvarar formellt för att studentens personuppgiftsbehandlingar är lagliga och att individens rättigheter respekteras. Studenten uppträder i sin behandling som representant för universitetet. Studenten ansvarar för att endast behandla personuppgifter enligt universitetets instruktioner och samarbeta med universitetets personal.

Om studenten gör praktik eller verksamhetsförlagd utbildning, s.k. VFU, är huvudmannen för praktikplatsen eller VFU-platsen personuppgiftsansvarig för de personuppgiftsbehandlingar som studenten utför inom ramen för praktiken.

5 Grundläggande principer för behandlingen av personuppgifter

Varje behandling av personuppgifter som utförs måste uppfylla de sex grundläggande principer som anges i artikel 5 GDPR. När studenter vid

Mittuniversitetet behandlar personuppgifter måste universitetet därför säkerställa och kunna visa att behandlingen uppfyller nedanstående krav.

- Uppgifterna ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den vars personuppgifter vi behandlar, det vill säga den registrerade (laglighet, korrekthet och öppenhet).
- Uppgifterna ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål (ändamålsbegränsning). Det innebär att personuppgifter som samlats in för studentarbetet inte får användas i annat sammanhang utan att det säkerställs att en sådan ny behandling uppfyller dessa krav.
- Uppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (uppgiftsminimering). Ett exempel på sådan uppgiftsminimering är att personuppgifterna behandlas i pseudonymiserad form i så stor utsträckning som möjligt.
- Uppgifterna ska vara korrekta och om nödvändigt uppdaterade (korrekthet).
- Uppgifterna ska behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna (integritet, konfidentialitet och lagringsminimering).

Detta är grundprinciperna för all behandling av personuppgifter och alla aktiviteter ska ses mot bakgrund av ovanstående avsnitt. Mer information finns på Integritetsskyddsmyndighetens webbplats.

6 Studenters personuppgiftsbehandlingar i studentarbeten kräver samtycke och information

Alla databehandlingar måste stödja sig på något som kallas för en rättslig grund. Det finns sex rättsliga grunder: samtycke, avtal, intresseavvägning, rättslig förpliktelse, myndighetsutövning och uppgift av allmänt intresse samt skydda grundläggande intressen. Det räcker med att man kan stödja sig på en av dessa rättsliga grunder för att få behandla personuppgifter.

En uppgift av allmänt intresse är exempelvis uppdrag universitetet fått av riksdag eller regering. Högskolelagen säger att universitetets uppdrag är att bedriva utbildning, forskning och att "samverka med det omgivande samhället och informera om vår verksamhet samt verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta". I arbetet inom detta uppdrag får universitetet hantera de personuppgifter som är nödvändiga för att kunna utföra uppgiften med stöd av den rättsliga grunden allmänt intresse. Något samtycke för universitetets behandling inom ramen för detta uppdrag ska inte inhämtas.

När det gäller personuppgifter i studentarbeten bedömer Mittuniversitetet att det i normalfallet endast är den rättsliga grunden samtycke som universitetet kan stödja personuppgiftsbehandlingen på. Det krävs därför ett individuellt samtycke från varje person som medverkar i studien och vars personuppgifter behandlas i studien. Observera att behandling av personuppgifter i form av citat, referenser och källhänvisningar är undantagna från detta krav på samtycke, se ovan avsnitt 3.9.

Där det inte är möjligt att inhämta samtycke bör utgångspunkten vara att personuppgifterna inte lämpar sig att vara föremål för ett studentarbete. Om så ändå övervägs ska dataskyddsombudet kontaktas i god tid för vägledning. Kontakt tas via e-post dataskyddsombud@miun.se

Innan samtycke kan ges måste den vars uppgifter ska behandlas erhålla information om den tänkta personuppgiftsbehandlingen. Utgångspunkten i GDPR kan sägas vara att varje person äger sina egna personuppgifter. De registrerade som ska delta i en studie måste därför själva få möjlighet att ta ställning till om personuppgifter som avser honom eller henne ska få behandlas. För att detta ska vara möjligt måste varje potentiell deltagare först få information om vad personuppgiftsbehandlingen innebär, och därefter ges möjlighet att ta ställning till om han eller hon samtycker till behandlingen. Det är alltså en förutsättning att deltagaren kunnat göra ett informerat val om att medverka eller inte, för att ett samtycke ska anses vara giltigt. Vidare har deltagare rätt att när som helst återkalla sitt samtycke. Det är också viktigt att det av informationen framgår att ett återkallat samtycke inte påverkar lagligheten av den behandling som skett innan återkallandet, men studenten

får inte fortsätta behandla de personuppgifter som omfattas av ett återkallat samtycke. Observera att lagring också innebär att personuppgifter behandlas.

Studenter får använda information från databaser och källor som är offentligt tillgängliga, under förutsättning att uppgifterna är anonymiserade eller inte kan kopplas till en identifierbar person. När materialet redan är anonymiserat betraktas det inte som känsliga personuppgifter, och användningen innebär därför inte någon hantering av personuppgifter enligt dataskyddsförordningen (GDPR).

Det är dock viktigt att studenten och handledaren alltid säkerställer att informationen verkligen är anonymiserad, det vill säga att ingen enskild person kan identifieras direkt eller indirekt genom uppgifterna.

Mer information om samtycke finns på Integritetsskyddsmyndighetens webbplats. Mittuniversitetet har tagit fram en mall för inhämtande av samtycke och den information som ska lämnas inför att ett samtycke ska samlas in. Mallen för samtycke och information finns på medarbetar- och studentsidorna. Insamlade samtycken ska arkiveras.

7 Behandling av känsliga personuppgifter i studentarbeten som utgör en del av forskningsprojekt respektive i studentarbeten

7.1 Studentarbeten som utgör en del av forskningsprojekt

När studentarbetet utförs inom ramen för ett av Mittuniversitetet bedrivet forskningsprojekt som leds av en ansvarig forskare, så sker studentens behandling av personuppgifter under de förutsättningar som ges i det aktuella projektet och under ansvar av huvudansvarig forskare. Den rättsliga grunden för studentens behandling av personuppgifter är densamma som för forskningsprojektet, dvs allmänt intresse.

Studentens personuppgiftsbehandling ska då följa de regler som gäller för det forskningsprojektet och all studentens datahantering måste ske inom ramen för forskningsprojektets säkra lagringsytor och behörighetsstruktur.

7.1.1 Känsliga personuppgifter inom ramen för ett forskningsprojekt

Huvudregeln i GDPR säger att det är förbjudet att behandla känsliga personuppgifter, men detta kan vara tillåtet i vissa situationer. Om behandling av sådana personuppgifter får ske omfattas behandlingen av restriktioner och krav på högre säkerhet.

Ett undantag från förbudet att behandla känsliga personuppgifter följer av lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor, etikprövningslagen, som bl.a. innehåller bestämmelser om etikprövning av forskning som behandlar känsliga personuppgifter och personuppgifter om lagöverträdelser.

I ett forskningsprojekt som erhållit etiktillstånd får denna typ av personuppgifter behandlas. Lagen omfattar dock inte sådant arbete som utförs inom ramen för högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå varför studentarbeten inte kan erhålla ett sådant etiktillstånd.

Ett studentarbete kan dock vara en del av ett etikgodkänt forskningsprojekt som leds av en ansvarig forskare. Då sker studentens behandling av personuppgifter under de förutsättningar som ges i det aktuella projektet och under ansvar av huvudansvarig forskare. I dessa fall sker studentens behandling av känsliga och integritetskänsliga personuppgifter utifrån det etikgodkännande som getts det aktuella projektet. Studentens personuppgiftsbehandling ska då följa de regler som gäller för det etiktillstånd som erhållits och all studentens datahantering måste ske inom ramen för forskningsprojektets säkra lagringsytor och behörighetsstruktur.

7.2 Studentarbeten som inte ingår i forskningsprojekt

I de fall där studentarbetet inte ingår som en del av ett av universitetet bedrivet forskningsprojekt måste studentens behandling av personuppgifter grundas på den rättsliga grunden samtycke. Då ska den handläggningsordning som framgår av avsnitt 8. Handläggningsordning för personuppgiftsbehandling i studentarbeten följas.

7.2.1 Känsliga personuppgifter i arbeten

Trots att behandlingen av känsliga personuppgifter som huvudregel är förbjuden enligt GDPR och att studentarbeten inte kan etikprövas enligt etikprövningslagen bedömer Mittuniversitetet att det kan finnas ett värde i att studenter på grundnivå och avancerad nivå i vissa fall tillåts behandla känsliga eller integritetskänsliga personuppgifter. Det rättsliga utrymmet för att behandla känsliga personuppgifter i studentarbeten är mycket begränsat. Den registrerade måste också uttryckligen ha samtyckt till behandlingen och ändamålet med behandlingen.

För att det ska vara tillåtet att behandla känsliga eller integritetskänsliga personuppgifter, såsom exempelvis uppgifter om lagöverträdelser, utanför ett etikgodkänt forskningsprojekt krävs att det är nödvändigt för examination av studentens arbete. Om studenten kan examineras genom att genomföra ett studentarbete som inte innefattar behandling av känsliga personuppgifter är nödvändighetskravet i regel inte uppfyllt. Det krävs också att studentarbetet genomförs under etiskt godtagbara former. Kursansvarig institution ansvarar för att säkerställa att en sådan lämplighetsbedömning genomförs innan studie påbörjas.

8 Handläggningsordning för personuppgiftsbehandling i studentarbeten

Mittuniversitetet är personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som studenter gör inom ramen för sina studier. Om studenten kommer att behandla personuppgifter i ett studentarbete, som inte ingår som en del av ett vid universitetet bedrivet forskningsprojekt med ansvarig forskare ska denna handläggningsordning följas.

Om de personuppgifter som studenten kommer att behandla inom ramen för sitt studentarbete endast utgörs av de namn som ingår i citat, referenser och källhänvisningar är GDPR:s bestämmelser inte tillämpliga på denna personuppgiftsbehandling och reglerna i denna handläggningsordning behöver då inte följas.

Följande sju steg, som beskrivs utförligare under avsnitt 8.1 till 8.7 måste vara uppfyllda för att behandlingen av personuppgifter ska vara tillåten.

Om känsliga personuppgifter eller integritetskänsliga personuppgifter ska behandlas ska de särskilda regler som gäller för dessa typer av personuppgifter noggrant beaktas.

Kraven som ställs innebär kortfattat att:

1. Bedöma om det är nödvändigt att behandla personuppgifter.
2. Säkerställa att personuppgifter behandlas på anvisat sätt utifrån skyddsvärdet på uppgifterna i fråga (som stöd kan en informationsklassning genomföras).
3. Bestämma hur informationen ska förvaras och säkerställa att den hanteras säkert under arbetet.
4. Bestämma vilka delar av informationen som ska raderas respektive bevaras när arbetet är utfört.
5. Utforma samtyckes- och informationsblankett.
6. Informera och inhämta samtycke från varje enskild person som ska delta i studien, samla in de nödvändiga personuppgifterna, och behandla personuppgifterna i enlighet med det som beslutats i steg 1-5 ovan.
7. Efter det att studentarbetet betygatts, radera eller arkivera personuppgiftsmaterialet i enlighet med det som beslutats i steg 4 ovan.

För att uppfylla kraven i GDPR måste alla de olika stegen bedömas och utföras på korrekt sätt. Det är kursansvarig institution som slutligen beslutar hur dessa krav ska uppfyllas och ska tillse att studenten är väl informerad om vilka villkor som gäller för studentarbetet. Både studenten och kursansvarig institution måste vara involverade och känna till varje steg av processen.

8.1 Måste personuppgifter behandlas?

Mot bakgrund av att Mittuniversitetets möjligheter till att skapa nödvändig säkerhet och fullgöra sitt personuppgiftsansvar är behäftat med begränsningar när det kommer till studenters personuppgiftsbehandling, ska i första hand eftersträvas att inga personuppgifter behandlas i studentarbetet. I andra hand ska så få personuppgifter behandlas med så hög grad av säkerhet som möjligt.

Om inga personuppgifter behandlas så gäller inte GDPR, vilket förenklar arbetet. Kan studentarbetet utföras med anonyma data behandlas inte personuppgifter i studentarbetet. Anonymiserade uppgifter är sådana uppgifter som inte kan kopplas till enskild individ vare sig med de uppgifter

universitetet har tillgång till eller sådana uppgifter som kan fås från annat håll.

I de fall när studenten genomför en "anonym" enkät behandlas dock oftast personuppgifter utifrån GDPR:s definition av vad som är en personuppgift. Data är endast anonym i den mån det är helt omöjligt för någon att koppla ihop informationen med en individ. Det räcker exempelvis med att enkätverktyget någonstans loggar IP-adressen eller sparar någon indirekt information om personen som besvarat enkäten för att personuppgiftsreglerna ska gälla i situationen. Vidare innebär användande av fritextsvar alltid att det finns en risk för att den som besvarar enkäten skriver in direkta eller indirekta personuppgifter om sig själv eller andra.

Man bör utgå från att de flesta enkätundersökningar innebär att det samlas in personuppgifter i någon form, åtminstone under insamlingsfasen.

Det är skillnad mellan anonymiserade uppgifter och pseudonymiserade uppgifter. Med pseudonymiserade uppgifter menas att en kodnyckel eller liknande som kopplar uppgiften till en enskild individ finns kvar någonstans, oavsett om universitetet har tillgång till kodnyckeln eller ej.

Pseudonymiserade uppgifter anses vara personuppgifter enligt GDPR. Pseudonymisering innebär dock att såväl personuppgiftsbehandlingen minimeras som att graden av säkerhet i behandlingen höjs. Personuppgifter som måste behandlas ska därför i normalfallet behandlas i pseudonymiserad form.

Behandling av personuppgifter i form av citat, referenser och källhänvisningar är som nämnts undantagna från reglerna om personuppgiftsbehandling.

8.1.1 För kursansvarig institution

Betona inför genomförandet av studentarbetet att enbart sådana personuppgifter som är relevanta och nödvändiga får samlas in i underlaget till studentarbetet och behandlas under utarbetandet av studentarbetet. Personuppgifter utöver citat, referenser och källhänvisningar bör inte förekomma i det färdiga arbetet.

För statistikredovisning är det viktigt att visa aggregerad statistik oidentifierat. Det är inte tillåtet eller etiskt försvarbart att redovisa så kallad

röjande statistik, där det är möjligt i en statistisk sammanställning att identifiera enskilda personer, direkt eller indirekt.

8.2 Säkerställ att personuppgifter behandlas på anvisat sätt utifrån uppgifternas skyddsvärde

När personuppgifter behandlas vid Mittuniversitetet är det viktigt att inför varje behandling bedöma skyddsvärdet av uppgifterna ifråga. Det är särskilt viktigt att i ett tidigt skede ta ställning till vilken typ av personuppgifter som kommer att behandlas i studentarbetet (känsliga, integritetskänsliga eller vanliga personuppgifter). Typen av personuppgifter avgör vilket skyddsvärde uppgifterna har och hur de ska hanteras, vilka lagringsytor som ska väljas etc.

Om känsliga personuppgifter ska behandlas inom ramen för ett studentarbete krävs även att en lämplighetsprövning genomförs, så att det kan säkerställas att projektet genomförs under etiskt godtagbara former. Det krävs ett tydligt syfte och goda skäl för att tillåta behandling av känsliga personuppgifter, se avsnitt 7.2 ovan.

Finns samtycke och en nödvändighets- och lämplighetsprövning har skett på sätt som fakulteten anger tillåter Mittuniversitetet att studenter även behandlar känsliga personuppgifter.

8.2.1 För kursansvarig institution

Ska studenten behandla känsliga eller integritetskänsliga personuppgifter utanför ett etikgodkänt forskningsprojekt måste det säkerställas att projektet genomförs under etiskt godtagbara former. Kursansvarig institution ansvarar för att säkerställa att en nödvändighets- och lämplighetsbedömning genomförs innan studie påbörjas.

Frågor om publicering kan ha etiska dimensioner. En uppgift kan vara olämplig att återge även om den inte per definition är känslig, till exempel en uppgift om dålig ekonomi eller skyddsvärda uppgifter av mer privat eller klandervärd karaktär. Vid tvekan om en uppgift är att anse som känslig kan dataskyddsombudet (dataskyddsombud@miun.se) kontaktas.

Uppgifter om lagöverträdelser, till exempel domar i brottmål eller brottsmisstankar utgör integritetskänsliga personuppgifter och ska enligt denna regel skyddas på samma sätt som känsliga personuppgifter. De kan

behandlas ifall studentarbetet på ett återhållsamt sätt återger publicerade domar eller brottsmisstankar som lyfts i massmedia eller i rättsdatabaser.

Ifall personuppgifter rör brott (inklusive straffpåföljder) ska de som mest redovisas i lätt pseudonymiserad form på motsvarande sätt som vid publicering av vägledande domar, det vill säga enbart initialer på berörda såsom utpekad, misstänkt eller dömd. Om möjligt bör dessutom övriga utpekande uppgifter undvikas. Detsamma gäller i de fall namn på vittne och brottsoffer förekommer i den publicerade domen.

Det bör även observeras att forskning som innefattar behandling om lagöverträdelse, om brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövande förutsätter att etiktillstånd erhållits. Se ovan avsnitt 7.1 och 7.2.

8.3 Bestäm hur informationen ska förvaras och hanteras

GDPR:s bestämmelser om säkerhet är tvingande och den som får sina personuppgifter behandlade kan inte samtycka till lägre säkerhet än vad GDPR föreskriver ska uppnås. Därmed är det kursansvarig institutions ansvar att säkerställa att studenten hanterar insamlade personuppgifter på ett säkert sätt. Säkerhetsnivån bestäms utifrån hur skyddsvärda personuppgifterna är, se 8.2.

På medarbetarsidorna finns information om hur och var information kan lagras och hanteras. Endast av universitetet tillhandahållna ytor för insamling, behandling och lagring ska användas. För känsliga eller integritetskänsliga personuppgifter ska endast de ytor som är uttryckligen godkända för behandling av sådana personuppgifter nyttjas.

Externa molntjänster som inte tillhandahålls av universitetet får inte användas för behandling av personuppgifter. Det är vidare olämpligt att lagra personuppgifter på okrypterad hårdvara såsom USB-minnen, smarttelefoner eller surfplattor.

Där det är möjligt ska universitetets verktyg användas. Detta gäller oavsett typen av material; skrivet material, enkätsvar, inspelade intervjuer eller fotografier och filmer mm.

8.3.1 För kursansvarig institution

Det material, underlag eller data mm, utifrån vilket studentarbetet sedan utformas ska läggas på av universitetet tillhandahållna ytor avsedda för lagring och bearbetning. Åtkomsten ska i möjligaste mån begränsas till enbart de som behöver uppgifterna i sin roll, till exempel skribent, medskribent eller kursansvarig institution.

Innehåller studentarbetet känsliga personuppgifter måste kursansvarig institution försäkra sig om att uppgifterna behandlas i en av universitetet godkänd tjänst med tillräcklig säkerhet och som uttryckligen är godkänd för behandling av sådana personuppgifter.

8.4 Bestäm vilka delar av informationen innehållandes personuppgifter som ska raderas/gallras respektive bevaras

Personuppgifter får inte bevaras längre än nödvändigt och ska tas bort när de inte längre behövs. Innan arbetet med att samla in personuppgifterna påbörjas är det viktigt att bestämma vad som kommer att hända med personuppgifterna. Studenten ska uppmanas att inte lämna in handlingar med personuppgifter till universitetet. Det kan dock finnas vissa situationer där personuppgifter kan behöva lämnas in till universitetet och sparas en viss tid. Exempelvis om uppgifterna behövs för att kunna styrka slutsatserna i studentarbetet eller om de är nödvändiga för framtida databehandlingar (till exempel för att resultatet ska publiceras i en vetenskaplig artikel). I dessa fall ska materialet arkiveras.

Kursansvarig institution ska tillse att eventuella inkomna personuppgifter gallras så fort studentarbetet betygatts, om inte förutsättningar för att de ska arkiveras föreligger. Studenten ska samtidigt uppmanas att radera alla personuppgifter som behandlats inom ramen för studentarbetet.

8.4.1 För kursansvarig institution

Det normala är att universitetet inte behöver ta in handlingar med personuppgifter. Om det har skett så ska uppgifterna gallras efter betygssättning. Undantaget är om de samtidigt ingår i ett forskningsprojekt eller annars utgör sådana allmänna handlingar som ska arkiveras av kursansvarig institution på därför avsedd yta.

Arkiveringsreglerna framgår i styrdokumentet "Mittuniversitetets informationshanteringsplan"

För en etikprövad forskningsstudie, eller om studentarbetet i undantagsfall skulle anses utgöra forskning, ska arkiveringen följa etikbeslutet och styrdokumentet "Mittuniversitetets informationshanteringsplan"

8.5 Utforma samtyckes- och informationsblankett

GDPR ställer krav på att den som får sina personuppgifter behandlade av universitetet ska ha fått tillräcklig information. Personuppgifter får vidare bara behandlas om det finns en så kallad rättslig grund. I fallet med studentarbeten är det i princip bara individuellt samtycke från varje enskild person som är den rättsliga grunden som kan komma i fråga.

För att ett samtycke ska vara giltigt enligt GDPR måste den som ska delta i studien ha fått tillräckligt med information innan den samtycker till att delta. Kravet på att ett samtycke ska vara frivilligt förutsätter också att det inte följer några negativa konsekvenser om en person tackar nej till att vara med i studien. Om personen inte kan göra ett på så sätt informerat val om att delta i studien blir samtycket ogiltigt.

Det är därför viktigt att samtyckesblanketten innehåller den information som GDPR kräver och korrekt återspeglar vad studenten ska göra med personuppgifterna. När personuppgifterna väl samlats in får dessa inte heller användas till något annat än det som deltagaren samtyckt till utan att ett nytt uppdaterat samtycke inhämtas. Det ska vara lika lätt för deltagarna i studien att återkalla sitt samtycke som att ge det. Studentens och kursansvarig institutions kontaktuppgifter måste alltid finnas med i informationen.

Mittuniversitetet har tagit fram en mall för inhämtande av samtycke och den information som ska lämnas inför att ett samtycke ska samlas in. Mallen för samtycke och information finns på medarbetarsidorna.

Barn under 16 år får som en tumregel anses sakna tillräcklig mognad för att ge ett giltigt samtycke. För barn mellan 13 – 16 år måste det göras en bedömning från fall till fall om barnet kan ha förmåga att förstå konsekvenserna av ett samtycke. Om man finner att barnet ej kan ge ett giltigt samtycke eller i fall där det är osäkert ska samtycket istället inhämtas från den som är

vårdnadshavare. När barn själva ska samtycka behöver språket i samtyckes- och informationsblanketten anpassas. Texten ska vara tydlig och enkel och det ställs höga krav på informationen för att korrekt samtycke ska föreligga.

8.5.1 För kursansvarig institution

Då någon deltar i en studie inom ett studentarbete ska den framtagna mallen för samtyckes- och informationsblankett användas.

I vissa undantagsfall kan skriftligt samtycke vara problematiskt. Om muntligt samtycke övervägs bör dataskyddsombudet (dataskyddsombud@miun.se) kontaktas.

8.6 Hämta in ett informerat samtycke, samla in och behandla personuppgifterna

Om allt gjorts korrekt i de tidigare stegen är detta steg som är formellt viktigt inte särskilt betungande.

Det är den som samlar in personuppgifterna som har bevisbördan för att visa på att det finns ett dokumenterat och giltigt samtycke. Insamlade samtycken ska lagras på den yta där övrigt insamlat material lagras under hela processen.

8.6.1 För kursansvarig institution

Studenten ska förvara insamlat underlag samt tillhörande samtycken på den yta som skapats för studentarbetet. Kursansvarig institution ansvarar för att så sker.

8.7 Gallra eller arkivera personuppgiftsmaterialet efter slutförd examination

När studentarbetet är färdigt och studenten har examinerats på kursmomentet återstår det sista momentet. Personuppgiftsmaterialet ska raderas, gallras eller bevaras och arkiveras enligt vad som bestämdes i steg 4.

8.7.1 För kursansvarig institution

Materialet raderas, gallras, bevaras eller arkiveras efter examination enligt vad som bestämdes i steg 4. Studenten ska samtidigt uppmanas att radera alla personuppgifter (inkluderar digitalt och fysiskt material) som behandlats inom ramen för studentarbetet. Kursansvarig institution ansvarar för att så sker.

8.8 Exempel – känsliga personuppgifter

När studenter genomför arbeten där personuppgifter kan förekomma är det viktigt att alltid göra en bedömning av om uppgifterna kan räknas som känsliga. Även om intervjuerna utgår från yrkesrollen och inte direkt berör individers privata förhållanden, kan känsliga personuppgifter ändå uppkomma om samtalet glider in på exempelvis hälsa, politisk åsikt eller religiös övertygelse.

Både student och handledare behöver därför ha grundläggande kunskap om dataskydd och vara medvetna om riskerna. Handledaren har ett särskilt ansvar att vägleda studenten i bedömningen och säkerställa att arbetet planeras och genomförs på ett sätt som skyddar de personer som deltar. På så sätt kan studentarbeten genomföras med respekt för integritet och i enlighet med gällande regler.

Statsvetenskap

En student intervjuar en politiker som själv öppet redogjort för sin politiska åskådning. Uppgifter om den politiska åskådningen räknas ändå som känsliga personuppgifter, men kan behandlas eftersom politikern själv offentligt gjort dem kända. Om en student intervjuar en privatperson om deras politiska sympatier måste samtycke inhämtas.

Omvårdnad

En student skriver om sjuksköterskors upplevelser av att arbeta i nattpass. Frågor om arbetsplatsens organisation innehåller vanligtvis inte känsliga personuppgifter. Om intervjuerna däremot omfattar sjuksköterskans egen hälsa eller patientfall med medicinsk information blir det känsliga personuppgifter.

Arbetshälsovetenskap

En student intervjuar rehabiliteringskoordinatorer om hur de organiserar rehabilitering i kommunen. Frågor som rör arbetsrutiner, resurser och professionella erfarenheter innehåller vanligtvis inte känsliga personuppgifter. Men om specifika patienter eller medarbetares hälsotillstånd nämns blir det känsliga personuppgifter.

Socionom

En student intervjuar socialsekreterare om hur de upplever arbetsbelastning och lagstiftningens utmaningar. Så länge intervjun handlar om arbetsrollen och generella reflektioner innehåller den i regel inte känsliga personuppgifter. Om intervjun däremot inkluderar detaljer om enskilda klienter eller socialsekreterarens egen hälsa blir det känsliga personuppgifter.

Ytterligare ett exempel: En student på socionomprogrammet intervjuar en ungdom som har kontakt med socialtjänsten om hur de upplever stödet från socialsekreteraren och hur de förstår sin egen delaktighet i beslutsprocessen. Så länge intervjun handlar om generella reflektioner kring mötena – till exempel ”jag tycker att det är bra när socialsekreteraren förklarar reglerna tydligt” eller ”jag önskar att jag fick mer information i förväg” – innehåller den i regel inte känsliga personuppgifter.

Om intervjun däremot inkluderar uppgifter om ungdomens hälsa (t.ex. psykisk ohälsa, medicinska diagnoser), familjesituation (t.ex. våld i hemmet, missbruk hos anhöriga, ekonomiska problem) eller andra detaljer som rör identifierbara personer, blir det känsliga personuppgifter.

Förskollärare

En student intervjuar förskollärare om hur de planerar den pedagogiska verksamheten. Uppgifter gällande yrkesrollen räknas inte som känsliga personuppgifter. Om intervjun däremot innehåller information om enskilda barns hälsa, utvecklingsnivå eller familjeförhållanden kan det utgöra känsliga personuppgifter.

Lärare

En student undersöker hur gymnasielärare arbetar med digitala läromedel i undervisningen. Frågor om metoder, resurser och arbetsvillkor innehåller vanligtvis inte känsliga personuppgifter. Men om intervjun går in på enskilda elevers etnicitet eller särskilda behov blir det känsliga personuppgifter.